

Gebruikersraad voor de Bedrijfseconomische Statistieken (BES)

Verslag van de 25^e vergadering, gehouden op dinsdag 25 juni om 14.30.

1. Welkom en opening

De voorzitter heet iedereen welkom en opent de vergadering.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Verslag 23^e Gebruikersraad Bedrijfseconomische Statistieken

Het verslag van de 24ste gebruikersraad van 29 november 2023 wordt ongewijzigd goedgekeurd.

4. Mededelingen

- Er zijn binnen het CBS verschillende reglementen van orde. Deze zijn opgefrist en samengevoegd. Onlangs is dit Bestuursreglement besproken in de raad van advies en rond 1 juli wordt deze aan de minister aangeboden. De paragrafen over de gebruikersraden zijn nu voor elke raad hetzelfde. Zodra het nieuwe reglement openbaar is, zal deze worden gedeeld met de leden van deze raad. Wijzigingen met impact op de leden; - Benoemingperioden van 4 jaar met 1 keer herhaling. Dit betreft op leden persoonlijke titel en niet op institutionele titel.

Hoe zit het met de organisaties in deze raad? Bij ministeries is het duidelijk maar bij organisaties zoals de BOVAG wellicht niet? De voorzitter merkt op dat hij inmiddels in zijn 5de termijn zit en stelt voor hierover te praten. Voorstel is om elke drie jaar te evalueren of de raad en zijn leden nog de juiste afspiegeling vormen.

- Per 1 juli is er een kleine reorganisatie binnen CBS. De huidige hoofddirectie BIM wordt omgevormd tot twee nieuwe hoofddirecties. Erik Logtenberg zal leiding geven aan de nieuwe hoofddirectie IT en CIO (ITC), Erik Bruinsma aan de nieuwe hoofddirectie Bedrijfsvoering en strategie (BVS).

5. Memo verslaglegging gebruikersraden

Conform de Kaderwet ZBO is het CBS elke vijf jaar onderwerp van een externe evaluatie. Een van de aanbevelingen in de rapportage over de evaluatie van het CBS is gericht op het ministerie van EZK en luidt als volgt: "Haal als opdrachtgever van het CBS periodiek ervaringen op bij andere departementen, wissel ervaringen uit en deel kennis, en bespreek vraagstukken die daar om vragen in een breder gezelschap van directies die statistieken afnemen."

Het CBS heeft met het ministerie van gedachten gewisseld hoe aan deze aanbeveling praktisch invulling kan worden gegeven. Dit heeft geleid tot het volgende voorstel:

- Het concept verslag van de gebruikersraad wordt in het vervolg geanonimiseerd en ter goedkeuring per mail voorgelegd aan de leden;
- Na verwerking van de opmerkingen van de leden, wordt het verslag via de website van het CBS openbaar gemaakt en wordt het ministerie van EZK daarvan in kennis gesteld.

De leden van gebruikersraad stemmen in met het voorstel.

Er wordt gevraagd of er op de CBS-website een ledenlijst van de Gebruikersraad zal worden gepubliceerd, zodat kan worden achterhaald wat de samenstelling is van een Gebruikersraad. Het CBS zal terugkomen op deze vraag.

6. Jaarplan CBS 2025

Het CBS-jaarplan van 2024 is ter informatie meegestuurd, hier staan drie maatschappelijke opgaven centraal. Namelijk de green Deal, armoede en wonen. De afspraak is dat deze 3 thema's de komende 2 jaren blijven staan. Vanaf 2025 worden deze aangevuld met de 3 maatschappelijke opgaven: bevolking/migratie, digitalisering/ AI en globalisering/ waardeketens.

De raad wordt gevraagd om zowel input en suggesties op deze thema's te leveren voor het jaarplan 2025. Deze maatschappelijke opgaven komen ook terug in het Hoofdlijnenakkoord van de nieuwe regering. Het AI thema gaat onder andere over de impact van AI op de economie, werkgelegenheid en welzijn. Er wordt gevraagd of er al voldoende informatie voorhanden is om dit onderwerp goed te meten. Het CBS geeft aan dat hiervoor bronnen voorhanden zijn. Enkele vragen over AI worden bijvoorbeeld momenteel al meegenomen in de IT enquêtes en er is in de EU ook veel data en informatie beschikbaar over AI. De leden van de Raad zien ook de relevantie van het onderwerp. In de zomer worden de plannen voor 6 onderwerpen verder uitgewerkt en deze kunnen we in het najaar tijdens deze raad laten terugkomen. Ook zullen we in het najaar een update geven over wat we hebben gedaan, wat er wordt afgerond en wat er wordt voortgezet.

Punten ter bespreking

7. Mijn CBS

De voorzitter geeft het woord aan de product-owner die een presentatie over mijn CBS gaat geven, het bedrijvenportaal van het CBS.

Toelichting

- Het CBS werkt per enquête, hierdoor krijgen bedrijven veel brieven van het CBS. Dit zorgt voor een hoge ervaren lastendruk en kost het moeite om overzicht te bewaren.
- Doel van het portaal is om een bedrijf inzicht te geven in de enquêtes die openstaan en een bedrijf te attenderen op relevante informatie.
- Op het portaal kan worden ingelogd met eHerkenning.
- Dit portaal is in januari Live gegaan met een eerste selecte groep bedrijven met eenvoudige bedrijfsstructuur.
- Het portaal is nog niet af, maar de behoefte is groot genoeg om al live te gaan, zodat met de ervaringen van de eerste gebruikers continue verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.
- Naast eHerkenning blijft de mogelijkheid om in te loggen met de code uit de brief.
- Het Mijn CBS portaal geeft een duidelijk overzicht zodat je weet wat moet worden ingevuld en wanneer. Het overzicht is ook als Excel te downloaden.
- Het bedrijvendashboard is erin geïntegreerd, hierdoor zie je als bedrijf direct specifieke branche-informatie (op basis van de SBI-code).
- Mijn CBS moet een onestopshop worden waar je als bedrijf direct alles kunt vinden en regelen.

Opmerkingen gebruikersraad

Op welke manier zijn bedrijven betrokken bij de ontwikkeling van het portaal? Er is vooraf intensief getest met 10 bedrijven. CBS-onderzoekers keken (na toestemming) mee achter de schermen hoe personen navigeerden in mijn CBS en wat ze aanklikten. Daarnaast is er in mijn CBS een feedback button waar bedrijven kunnen aangeven wat ze ervan vinden.

Conclusies en afspraken

De leden merken op dat het belangrijk is voor de motivatie van bedrijven dat ze weten waarom ze enquêtes moeten invullen. Ook merken ze op dat het portaal een positieve ontwikkeling is en ze worden er graag over op de hoogte gehouden.

8. Supply chain netwerken in de Nederlandse economie

De voorzitter bedankt de spreker en geeft de volgende CBS onderzoeker het woord.

Toelichting

- Productieketens spelen een grote rol in de Nederlandse economie en zijn soms kwetsbaar voor verstoringen.
- Het CBS ontwikkelde een - nu nog experimentele - database die de productieketens voor Nederlandse bedrijven in kaart brengt
- Een productieketen of supply chain is een keten van bedrijven die grondstoffen, producten of diensten leveren die nodig zijn om tot een eindproduct te komen.
- In de afgelopen tien jaar zijn de supply chains steeds langer geworden en dat maakt ze kwetsbaarder. Denk aan de stremming van het Suezkanaal door een vastgelopen schip in 2021. Dat leidde tot lege schappen in Nederland.
- Hetzelfde gebeurde ook tijdens de coronacrisis, toen het moeilijk bleek om bepaalde productieketens snel op te schalen om te kunnen voldoen aan de gestegen vraag naar medicatie en mondkapjes.
- Daarnaast zorgen geopolitieke ontwikkelingen ervoor dat productieketens onder druk staan.
- Meer inzicht in supply chains – in Nederland en uiteindelijk ook wereldwijd – is daarom maatschappelijk relevant.
- Er was al aandacht voor supply chains, maar alleen op het minder gedetailleerde niveau van bedrijfstakken. Daarvan kan met een input-outputanalyse bijvoorbeeld afgeleid worden hoe een verandering in consumptie in één bedrijfstak doorwerkt naar andere delen van de economie.
- In complexe netwerken kunnen kleine veranderingen grote gevolgen hebben, negatief maar ook positief. Een voorbeeld van een negatief effect was in Japan te zien, waar een klein bedrijf geraakt werd bij een aardbeving. Dit bedrijf maakte rubberringetjes van een paar cent, maar dit onderdeel was essentieel voor de Japanse auto-industrie. Die kwam na de aardbeving tijdelijk tot stilstand.
- Voor dit project werkt het CBS samen met universiteiten en andere (inter)nationale organisaties.

Vragen uit de raad

- Er is een microbestand beschikbaar; hoe moet dit worden geïnterpreteerd? En zijn het fictieve gegevens of echte bedrijven? De bedrijfseenheden zijn echte bedrijven. Alleen de relaties hiertussen komen door kansberekening tot stand. Het is een model en dat is voor bedrijfsstatistiek bijzonder. Omdat bedrijfsstatistiek vrijwel altijd op waarnemingen zijn gebaseerd. Dit is een virtuele analyse om schokken en patronen te laten zien, niet individuele bedrijven.
- Handelsinkopen en – verkopen zitten nog niet in het netwerk. Bijvoorbeeld een bedrijf in groothandel voor computers: de inkopen en verkopen van computers (voor handel) zit nog niet in het netwerk. De huur van het bedrijfsgebouw zit wel in het netwerk, omdat dit geen handelsinkoop is. Deze wijze van registratie komt overeen met de Nationale Rekeningen en de Input-Output tabel.
- Is het doel om inzicht te geven op de dynamiek op microniveau of zijn er andere toepassingen? De Input-Output tabel bevat de leveringen tussen bedrijfstakken. Het bedrijvennetwerk maakt het mogelijk om bijvoorbeeld het onderscheid te maken tussen MKB en het grootbedrijf of tussen binnenlands en buitenlands zeggenschap.
- We zijn nu aan het onderzoeken hoe we de database kunnen verrijken met informatie over in- en uitvoer.
- Wat is de tijdslijn hiervan? Hier wordt nog aan gewerkt, gezien er veel potentie is en er uitbreidingsmogelijkheden zijn.
- Er wordt nog gevraagd of de regionale input en output(transportstromen) wordt gebruikt. Er is contact tussen beide CBS projecten geweest, maar nog geen onderzoek verricht om te kijken hoe we de transportstromen data kunnen inzetten voor het bedrijvennetwerk.

Samenvatting en conclusies

- Voor het CBS is dit een experimentele statistiek. Er zijn veel plannen voor verdere doorontwikkeling
- De supply chain-database is geanonimiseerd en in een beveiligde omgeving beschikbaar voor onderzoekers van bijvoorbeeld universiteiten en planbureaus.
- O.a. PhD's doen onderzoek naar toepassingen en de kwaliteit van de dataset.

- Het doel van het CBS is om een data-infrastructuur neer te zetten waar beleidsmakers op kunnen bouwen en waar onderzoekers gedetailleerde onderzoeksvragen mee kunnen beantwoorden.

De voorzitter bedankt de spreker.

9. Volgend overleg, mededelingen en rondvraag

- CSRD is wellicht een interessant onderwerp om een volgende vergadering te agenderen. Welke mogelijkheden bieden deze rapportages voor statistische output?
- Nederland Handelsland wordt op 10 september 2024 gepresenteerd op het ministerie.
- Het volgende overleg wordt in oktober gepland. Uitnodiging volgt op kort termijn

De groslijst met mogelijke onderwerpen voor de volgende bijeenkomst

- Herziening SBI
- Productiviteit
- Implementatie opvolger Statline
- Non-financial reporting for businesses (CSRD)
- EBS/FRIBS

8. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering.